

تاج خروس علوفه‌ای

PTMP/SK/R&D/A/ Amaranthus 01 /03032021

مقدمه

تاج خروس علوفه‌ای از جمله گیاهانی است که دارای تحمل بالایی به شرایط خشک بوده و حتی در شرایط ۵۰ درصد آب مورد نیاز به خوبی رشد می‌نماید. این گیاه با داشتن سرعت رشد رویشی زیاد در ماه‌های گرم سال، بهره‌وری موثر از آب و داشتن سطح بالای پروتئین (۱۰-۱۹ درصد) به عنوان یک گیاه علوفه‌ای مطرح می‌باشد. گیاهانی مانند تاج خروس به کشاورزان امکان می‌دهند که تنوع کشت را افزایش دهند. این کار ریسک آفات، بیماری‌ها و علف‌های هرز را می‌کاهد و کشاورزان را در برابر خطرات احتمالی ناشی از تک کشتی بیمه می‌نماید.

مشخصات گیاه‌شناسی تاج خروس

تاج خروس با نام علمی (*Amaranthus spp.*) از خانواده (*Amaranthaceae*) است. این گیاه از معدود گیاهان پهن برگی است که سیستم فتوسنتزی آن از نوع چهار کربنه (C_4) است. بوته‌های نوع دانه‌ای تاج خروس دارای یک ساقه اصلی است که به یک گل آذین منشعب و چند شاخه ختم می‌شود. گل‌ها تک جنسی و به رنگ بنفش، نارنجی، قرمز یا طلایی هستند و بر روی خوشه‌های گل منشعب ایجاد می‌شوند. گل آذین بصورت گل آذین گرزنی دو سویه به صورت پانیکول بزرگ در آمده‌اند، انواع علوفه‌ای تاج خروس دارای برگ‌های نرم، رشد نامحدود و ساقه‌های جانبی گوشتی آبدار می‌باشد. بعلاوه تاج خروس گیاهی یک ساله، تابستانه و با ارتفاع زیاد (۱۸۰-۲۴۰ سانتی‌متر) است. تاج خروس به عنوان یک گیاه روز کوتاه شناخته می‌شود.

جدول ۱- مشخصات گیاه‌شناسی تاج خروس

تاج خروس علوفه‌ای	نام فارسی
Amaranthus	نام انگلیسی
Amaranthus spp	نام علمی
Amaranthaceae	خانواده

تاج خروس علوفه‌ای

PTMP/SK/R&D/A/ Amaranthus 01 /03032021

تعاونی پترو تمدن مهمام پارس

شکل ۱- آشنایی با بوته، برگ، گل و دانه تاج خروس علوفه‌ای

کاشت

بهترین تاریخ کاشت تاج خروس زمانی است که دمای خاک در لایه ۱۰ سانتیمتری بالای خاک حداقل ۱۵ درجه سانتیگراد باشد. صفر فیزیولوژیکی این گیاه ۱۳ تا ۱۵ درجه سانتیگراد و دما مناسب برای رشد آن ۳۵ درجه سانتیگراد است. در دماهای بیشتر از ۳۵ درجه سانتیگراد رشد این گیاه کاهش می‌یابد. تاریخ کاشت باید به نحوی تنظیم گردد که این گیاه در طول دوره رشد و نمو با تنش خشکی مواجه نگردد. بهترین تاریخ کاشت برای استان‌های شمالی کشور دهه اول اردیبهشت تا اواخر خرداد می‌باشد.

با توجه به ریز بودن بذر تاج خروس، خاک مزرعه‌ای که قرار است گیاه در آن کشت شود بایستی کاملاً آماده و بذر در عمق کم (۵-۱۰ میلی‌متر) کشت شود. فاصله ردیف ۳۰ سانتیمتر باشد، فاصله بوته روی خط بایستی ۱۰ سانتیمتر (یا متوسط تراکم بوته ۳۳ بوته در متر مربع) و در صورتی که فاصله ردیف ۴۵ تا ۶۰ سانتیمتر

تاج خروس علوفه‌ای

PTMP/SK/R&D/A/ Amaranthus 01 /03032021

باشد متوسط فاصله بوته روی خط در حدود ۵ سانتیمتر توصیه گردید. تاج خروس علوفه‌ای دارای سازگاری وسیع به شرایط خاک با دامنه واکنش قلیایی ۴/۵ تا ۸ است.

شکل ۲- مزرعه تاج خروس

داشت

تاج خروس از معدود گیاهان پهن برگ است که مسیر فتوسنتزی چهارکربنه دارد، لذا دارای کارایی بالایی فتوسنتزی بوده و به شرایط خشکی مقاوم است، بنابراین برای کشت در مناطق خشک و کم باران برای کاهش هزینه‌های آبیاری بسیار مناسب است.

در روزهای اولیه کاشت، جهت سبزی یکنواخت آبیاری‌های سبک در فاصله کوتاه‌تری صورت می‌گیرد (چهار تا پنج روز) نیاز آبی این گیاه بسته به شرایط آب و هوایی منطقه کاشت در حدود ۴۰۰-۵۰۰ میلی‌متر است.

تاج خروس علوفه‌ای

PTMP/SK/R&D/A/ Amaranthus 01 /03032021

جهت استفاده از کودهای مورد نیاز گیاه، پس از نمونه‌گیری و آزمون خاک مواد غذایی مورد نیاز گیاه تامین گردد. میزان کود شیمیایی مورد نیاز تاج خروس علوفه‌ای بسته به حاصلخیزی خاک و تعداد چین برداری تغییر می‌کند و در یک توصیه عمومی برای کسب عملکرد مطلوب کود فسفات آمونیوم به میزان ۲۰۰ تا ۲۵۰ کیلوگرم در هکتار، کود نیتروژنه از نوع اوره به میزان ۱۰۰ کیلوگرم در هکتار قبل از کاشت مناسب است و به همین میزان یعنی ۱۰۰ کیلوگرم در هکتار کود اوره به عنوان سرک در مرحله ای که ارتفاع بوته ها به ۳۰-۳۵ سانتیمتر می‌رسند مورد نیاز گیاه می‌باشند.

برداشت

توصیه می‌شود برداشت تاج خروس علوفه‌ای در مرحله گلدهی کامل انجام گردد. در این مرحله ارتفاع بوته در حدود ۱۶۰ تا ۱۸۰ سانتیمتر خواهد بود (حدود ۶۰ روز پس از کاشت). برداشت این گیاه همانند ذرت سیلویی با استفاده از چابر امکان پذیر است. در صورتی که تاریخ کاشت و سایر مدیریت‌های زراعی به نحو مطلوب انجام شود تاج خروس طی دوره رشد ۶۰ روز توانایی تولید ۶۰ تا ۷۰ تن علوفه سیلویی را دارد.

تاج خروس علوفه‌ای

PTMP/SK/R&D/A/ Amaranthus 01 /03032021

تعاونی پترو تمدن مهام پارس

شکل ۳- برداشت تاج خروس علوفه‌ای

منبع

فیض بخش، محمد تقی؛ رهنما، عبدالامیر؛ شیخ، فاطمه. (۱۳۹۹). دستورالعمل کاشت، داشت و برداشت تاج خروس علوفه ای در استان گلستان. گلستان: مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی گلستان

